

بررسی و شناسایی نقاط ضعف و قوت بودجه ریزی در شرکت آب و فاضلاب استان اصفهان مبتنی بر معادلات ساختاری PLS

مهدی محمدی^۱

زهرا عرفانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۹/۲۳

چکیده

هدف این تحقیق بررسی و شناسایی نقاط ضعف و قوت بودجه ریزی است. این تحقیق توصیفی-کاربردی در شرکت آب و فاضلاب استان اصفهان انجام شد. ابزار جمع آوری داده ها مصاحبه با تنی چند از نخبگان و پرسشنامه بود که پس از مطالعه بودجه ریزی فعلی شرکت آب و فاضلاب استان اصفهان و با کمک کارشناسان ارشد بودجه ریزی ستاد مرکزی، مجموعه ای از نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها شناسائی شد. در نهایت با همکاری دوازده نفر از خبرگان بودجه ریزی و اساتید دانشگاهی به پرسشنامه مبدل گردید. جهت تأیید روایی و پایائی پرسشنامه، ضریب توافقی کندال و آلفای کرونباخ روایی محاسبه شد. حجم نمونه از فرمول کوکران محاسبه شد و تعداد ۱۳۲ پرسشنامه بین مدیران، کارشناسان بودجه و مالی توزیع گردید. شواهد پژوهش نشان داد که بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی ارتباط معناداری وجود دارد. ولی بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ ارتباط معناداری وجود ندارد. از دیگر شواهد پژوهش این است که با افزایش بودجه ریزی عملیاتی، دانش و کار اجرایی کاهش می یابد ولی منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی افزایش می یابد.

واژگان کلیدی

بودجه ریزی عملیاتی، نقاط ضعف و قوت بودجه ریزی، شرکت آب و فاضلاب استان اصفهان.

۱. استادیار گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور ایران. Mohammadi12035@pnu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور واحد قشم. zerfani1990@gmail.com

مقدمه

امروزه، نقش اطلاعات مالی در شناسایی وضعیت مالی و استقرار نظام‌های بودجه‌ای در بهبود و تغییر سازمان‌ها و دولت‌ها یکی از موضوعات اجتناب‌ناپذیر می‌باشد. در تعریف محدود از بودجه ریزی عملیاتی، از تخصص منابع بر مبنای نیل به نتایج مشخص و قابل سنجش نام برده می‌شود (بانک جهانی، ۲۰۰۳). سازمان‌ها به منظور دسترسی به وضعیت مطلوب و برنامه‌های بلندمدت باید تصمیم‌های استراتژیک را بر مبنای داده‌های قابل اطمینان که محصول نهایی سیستم‌های مالی و بودجه است اتخاذ نمایند. همچنین برای افزایش بهره‌وری و برقراری ارتباط بین اهداف با برنامه‌های عملیاتی می‌بایستی نظام‌های بودجه‌ریزی خود را در یک فرآیند بهبود یا تغییر به یک نظام عملکرد محور که در آن ارتباط بین منابع مالی و عملکرد شفاف و قابل درک است نزدیک‌تر سازند و از طریق پشتوانه اطلاعات قابل اطمینان در فرآیند بودجه‌ای استفاده نمایند. از این‌رو تولید، سازماندهی و تحلیل اطلاعات با مدل‌های علمی برای تبدیل داده‌های اولیه به اطلاعات مفید و اثربخش در راستای دستیابی به اهداف سازمان الزامی است. هر کدام از روش‌های بودجه ریزی دارای خصوصیات و ویژگیهای خاص خود هستند؛ اما ویژگیهای روش بودجه ریزی عملیاتی در مقایسه با سایر روش‌ها منحصر به فرد است. به طور کلی مجموع کوشش‌هایی که صرف تدوین بودجه و تخصیص منابع می‌شود به منظور استفاده حداکثر از منابعی که معمولاً در حد کفایت وجود ندارند، صورت می‌گیرد؛ بنابراین در راه رسیدن به اهداف مطلوب ضرورت دارد به نحوی از هر یک از منابع محدود استفاده گردد که تبدیل کل منابع به پول، با صرف حداقل هزینه و حداکثر استفاده انجام پذیرد. از این رو دولت‌ها همواره در راه بکارگیری بهترین روش بودجه‌ریزی برای نیل به این هدف بوده که یکی از راهکارهای آن حرکت به سوی بودجه‌ریزی عملیاتی می‌باشد. مهم‌ترین هدف بودجه‌ریزی عملیاتی اصلاح مدیریت بخش عمومی و افزایش اثربخشی مخارج این بخش است. در واقع این کار باعث ارزیابی پاسخگویی مسئولین دستگاه‌های اجرایی بر اساس معیار دستاوردهای فعالیت‌های آنها، دامن‌های تاثیرگذاری آنها جهت نیل به دستاوردها و بودجه و امکاناتی که برای تحقق دستاوردها به مصرف خواهید رسید. در حال حاضر بیش از ۶۰ درصد حجم بودجه‌ی سالیانه‌ی کشور به شرکت‌ها و موسسات دولتی اختصاص داشته که نتیجه‌ی آن موجب ریخت و پاش‌های فراوان سالانه آنها است، از همین رو با تنظیم بودجه عملیاتی و شفاف انتظار می‌رود این هزینه‌ها به حداقل ممکن کاهش یابد. با توجه به حرکت بودجه سازمان‌های دولتی به سمت بودجه‌ریزی عملیاتی و اهمیت آن، شناسایی نقاط قوت و ضعف بودجه‌ریزی سنتی و عملیاتی جهت برنامه‌ریزی صحیح و شناسایی چالش‌های پیش رو ضروری به نظر می‌رسد (مهدوی و همکاران، ۱۳۸۷). آندرسون و همکاران (۲۰۰۳) اظهار می‌دارند که بودجه‌ی عملیاتی قانونی را به کار می‌گیرد که بر اساس آن تصمیمات بودجه‌ای باید مبتنی بر عملکرد گذشته باشد.

مبانی نظری

در صنعت آب و فاضلاب، با در نظر گرفتن سیاست‌های دولت، تحول‌های اقتصادی نسبت به کوچک‌سازی (اصل ۴۴ قانون اساسی)، جذب مبالغ عظیمی از بودجه جاری و عمرانی، بازار انحصاری، قیمت اجتماعی محصول‌ها و سایر موارد،

مستلزم شناسایی عملکرد و برنامه‌های هدف‌گذاری شده، نظارت، تصمیم‌گیری‌های استراتژیک و ارزیابی شرکت‌های زیرمجموعه است. از این رو شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور از سال ۱۳۸۱ اقدام به تدوین الگو و نرم‌افزاری یکپارچه‌ای برای ارائه اطلاعات عملکرد مالی شرکت‌های زیر مجموعه نموده و کلیه شرکت‌ها بایستی صورت‌های مالی خود را در قالب این الگو ارائه نمایند. با این عمل امکان ارائه نتایج در سطح صنعت، استخراج شاخص‌ها، مقایسه روندیابی دوره‌ای، ارزیابی، رتبه‌بندی و یافتن نقاط ضعف و قوت تدوین شده است. طبق این سیستم، روش‌های مورد استفاده برای مقایسه و ارزیابی، تجربی و حاصل سعی و خطا و رتبه‌ی کمی شاخص‌ها می‌باشد که نتایج آن چالش‌های بحث برانگیزی را در خصوص نقاط قوت و ضعف، رتبه اکتسابی، تخصیص اعتبارات بودجه‌ای و غیره به وجود آورده است و به همین علت سعی شده در این تحقیق روش‌های علمی برای ارزیابی و اهمیت شاخص‌های مالی و تدوین بودجه عملیاتی ارائه شود (حاجی جباری و سرآبادانی، ۱۳۸۷).

ارزیابی عملکرد و بودجه‌ریزی عملیاتی

ارتباط بین سیستم‌های ارزیابی عملکرد و بودجه‌ریزی که یک ارتباط دوطرفه و هم‌سو می‌باشد به شرح زیر می‌باشد:

۱: ارزیابی عملکرد به مجموعه اقدام‌هایی برای افزایش سطح استفاده بهینه از امکانات موجود برای دستیابی به هدف‌ها به شیوه‌ای علمی توأم با کارایی و اثربخشی اطلاق می‌شود؛ بنابراین هدف ارزیابی عملکرد، سنجش رسالت‌ها، مأموریت‌ها و راهبردهای بلندمدت می‌باشد و بازخورد نتایج ارزیابی نیز باید در اصلاح رسالت و مأموریت سازمان صورت گیرد تا با تغییر و اصلاح آن‌ها سایر عوامل متأثر نیز اصلاح گردد؛ بنابراین ارزیابی عملکرد، در مرحله تهیه و تنظیم، اجرا، کنترل و در راستای تدوین رسالت‌ها، مأموریت‌ها و اقدامات اصلاحی هم‌سوی بودجه می‌باشد (بهشتی، ۱۳۷۲).

۲: بودجه، یک طرح مقداری مشروح و کامل به منظور استفاده از منابع و مشتمل بر جریان ورود درآمدها و خروج مخارج می‌باشد که هدف آن را می‌توان استفاده مؤثر و کارآمد از منابع و امکانات موجود برای نیل به اهداف دانست. در این میان، بودجه عملیاتی با هدف نتیجه محوری تلاش می‌کند با پیوند جریان ورود درآمدها و جریان خروج نتیجه‌ها و عملکرد سازمان به اهداف صرفه‌جویی، شفافیت، کارایی و اثربخشی دست یابد (بهشتی، ۱۳۷۲).

بودجه‌ریزی عملیاتی به عنوان یک ابزار به اصلاح سازمان یا دولت از طریق زیر هم‌سوی سیستم ارزیابی عملکرد می‌باشد:

۱: تضمین و تحکیم پاسخگویی مدیریت به ایفای وظیفه‌ی حسابداری در استفاده بهینه از امکانات و منابع.

۲: ارزیابی مستمر عملکرد و مبنا قرار دادن نتایج آن به عنوان کنترل، برنامه‌ریزی برای اصلاحات و معیاری برای تخصیص اعتبارات.

۳: انجام فعالیت‌های سازمان و عملکرد براساس برنامه‌ها و سیاست‌های هدف‌گذاری شده.

۴: افزایش توان‌مندسازی در تنظیم برنامه‌ها، کنترل و تخصیص بهینه‌ی منابع مالی.

هدف‌ها و الزام‌ها

مهم‌ترین هدف‌ها و الزام‌های استقرار ارزیابی عملکرد شرکت‌های آب و فاضلاب به شرح زیر می‌باشد:

- ۱: باتوجه به انحصاری بودن فعالیت‌های شرکت‌های آب و فاضلاب و فقدان امکان رقابت، بهترین راه برای بهبود بخشیدن به کیفیت خدمات، ایجاد یک فضای رقابتی در سایه روش‌های علمی ارزیابی عملکرد است.
- ۲: کمک به توانمندسازی مدیریت مالی شرکت‌های زیرمجموعه در استفاده کارآتر از منابع مالی، سنجش کارآئی و کنترل هزینه‌ها.
- ۳: تولید اطلاعات برای هدف‌گذاری سیاست‌ها، تدوین برنامه‌ها، استراتژی‌های صنعت و بودجه.
- ۴: شناسایی عملکرد شرکت‌های زیرمجموعه از لحاظ تحقق عملکرد واقعی، توجه به برنامه‌ها و سیاست‌های بودجه.
- ۵: کنترل فعالیت‌ها و برنامه‌های هدف‌گذاری شده و میزان توفیق آن‌ها باتوجه به شناسایی میزان عملکرد و اقدام‌های اصلاحی.
- ۶: با در نظر گرفتن خصوصیات صنعت آب و فاضلاب، مدیریت عدم تمرکز، نقش به‌سزائی در ارائه مطلوب‌تر خدمات، استفاده بهینه از منابع و نظارت دارد؛ بنابراین میزان عملکرد می‌تواند ملاک میزان تفویض اختیار و تخصیص منابع مالی و بودجه‌ای باشد.
- ۷: نگهداری نتیجه‌های حاصل از مدل‌های فوق منجر به ایجاد دانش سازمانی نسبت به تکنیک‌های متنوع علمی و ارزش آن به‌عنوان یک سرمایه می‌شود.

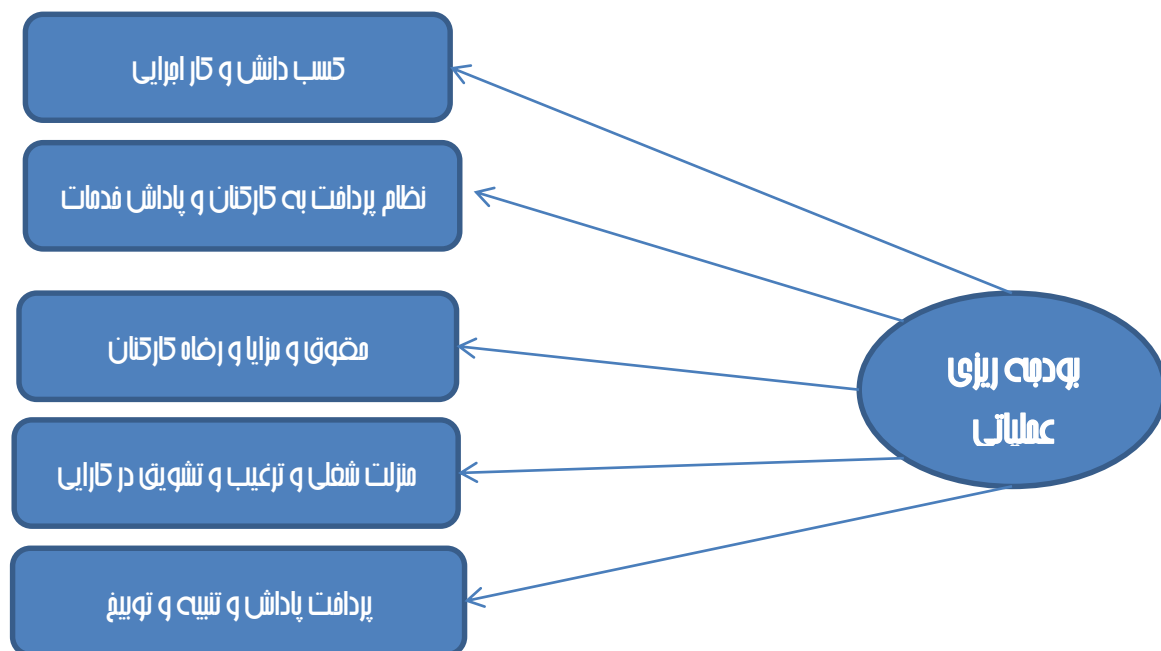
روش شناسی تحقیق

از آنجایی که این تحقیق به دنبال بررسی و شناسایی نقاط ضعف و قوت بودجه ریزی در شرکت آب و فاضلاب استان اصفهان می‌باشد، لذا براساس هدف از نوع تحقیق‌های کاربردی می‌باشد و از نظر روش با توجه به این که به دنبال توصیف شرایط موجود می‌باشد می‌توان آن را در گروه تحقیقات توصیفی طبقه‌بندی نمود. روش جمع آوری داده‌ها از نوع پرسشنامه بوده و گویه‌های هر کدام از فرضیه‌ها به شرح زیر می‌باشد.

جدول (۱): گویه‌های تحقیق

عامل	شماره سوالات
نقش بودجه ریزی عملیاتی در کسب دانش و کار اجرایی	1.5.8
نقش بودجه ریزی عملیاتی در نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات	2.3
نقش بودجه ریزی عملیاتی در حقوق و مزایا و رفاه کارکنان	4.6
نقش بودجه ریزی عملیاتی بر منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی	7.9
نقش بودجه ریزی عملیاتی در پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ	10.11

مدل مفهومی

مبتنی بر مدل مفهومی پژوهش متغیر مستقل بودجه ریزی عملیاتی می باشد که بر متغیر وابست تاثیر می گذارد. متغیرهای وابسته عبارتند از کسب دانش و کار اجرایی، نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات، حقوق و مزایا و رفاه کارکنان، منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ می باشد. مولفه های مدل با استفاده از پرسشنامه سنجیده شد که سوال های ۱، ۵ و ۸ فرضیه اول را، سوال ای ۲ و ۳ فرضیه دوم را، سوالات ۴ و ۶، فرضیه سوم را، سوالات ۷ و ۹ فرضیه چهارم را، سوالات ۱۰ و ۱۱ فرضیه پنجم را پاسخ می دهد.

فرضیه های تحقیق

مبتنی بر مدل مفهومی تحقیق فرضیه به شرح زیر می باشد:

- ۱: بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی ارتباط معناداری وجود دارد.
- ۲: بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات ارتباط معناداری وجود دارد.
- ۳: بین بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان ارتباط معناداری وجود دارد.
- ۴: بین بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی ارتباط معناداری وجود دارد.
- ۵: بین بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ ارتباط معناداری وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده ها برای بررسی صحت و سقم فرضیه ها برای هر نوع پژوهش از اهمیت خاصی برخوردار است. در بیشتر تحقیقاتی که متکی بر داده های جمع آوری شده از موضوع مورد پژوهش است، تجزیه و تحلیل داده ها از اصلی ترین و مهمترین و بخش های پژوهش محسوب می گردد. داده های خام با استفاده از نرم افزار pls مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و پس از پردازش به شکل اطلاعات و دانش در اختیار استفاده کنندگان قرار می گیرند. در این گفتار،

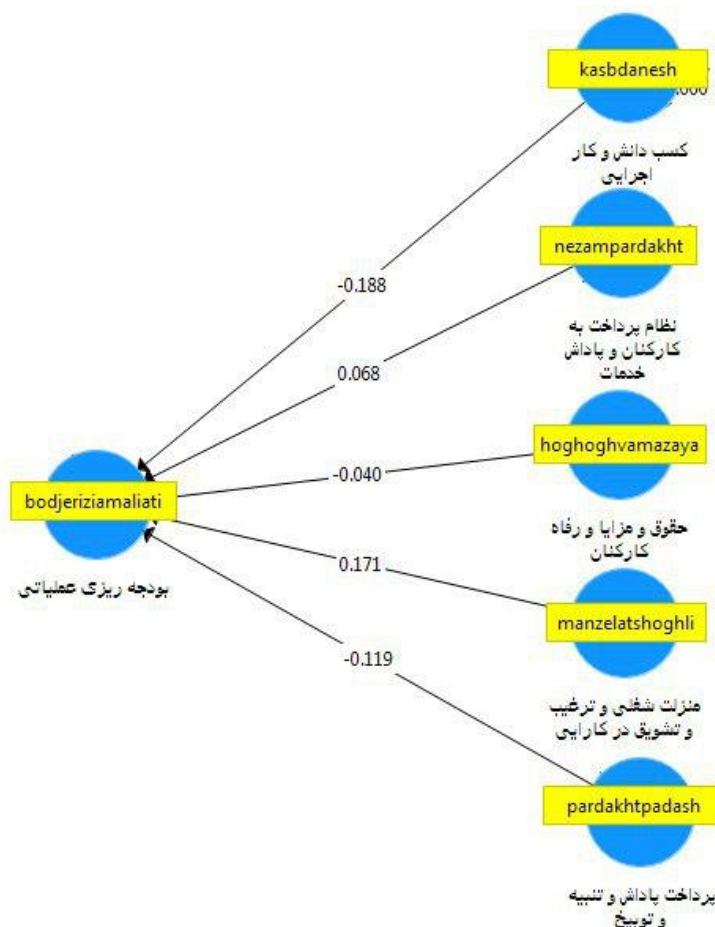
ابتدا داده های پژوهش که از طریق پرسشنامه گردآوری شده است، تحلیل می گردد. به عبارتی در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده، ابتدا توسط آمار توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی پژوهش شامل جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه خدمت مورد بررسی قرار گرفت. سپس به منظور بررسی سوالات و آزمون فرضیه های پژوهش، با استفاده از روش های آمار استنباطی مبتنی بر مدل سازی معادلات ساختاری اقدام شده است.

بخش مدل ساختاری مشخص می کند، متغیرهای پنهان چگونه به هم مرتبط شده اند. پس از مشخص نمودن مدل پیشنهادی و ورود داده های مربوطه به نرم افزار، به منظور آزمون برازش مدل با داده های جمع آوری شده از جامعه مورد مطالعه، مدل ساختاری اجرا می شود. بررسی مدل مفهومی به صورت ساختاری به شرح خروجی ذیل از نرم افزار اسمارت پی ال اس می باشد. در واقع بررسی مدل تحلیل مسیر فرضیه های پژوهش که توسط نرم افزار Smart PLS مدلسازی گردیده است، با ضرائب رگرسیون استاندارد و خطای استاندارد و آماره t نشان داده می شود.

الف - ضرایب مسیر

با استفاده از نتایج مدل درونی پژوهش که با کاربرد نرم افزار Smart PLS انجام شد، می توان به بررسی فرضیه های پژوهش پرداخت. شکل (۱) مدل تحلیل مسیر پژوهش را با ضرائب رگرسیون نشان می دهد.

شکل (۱): ضرایب مسیر فرضیه ها

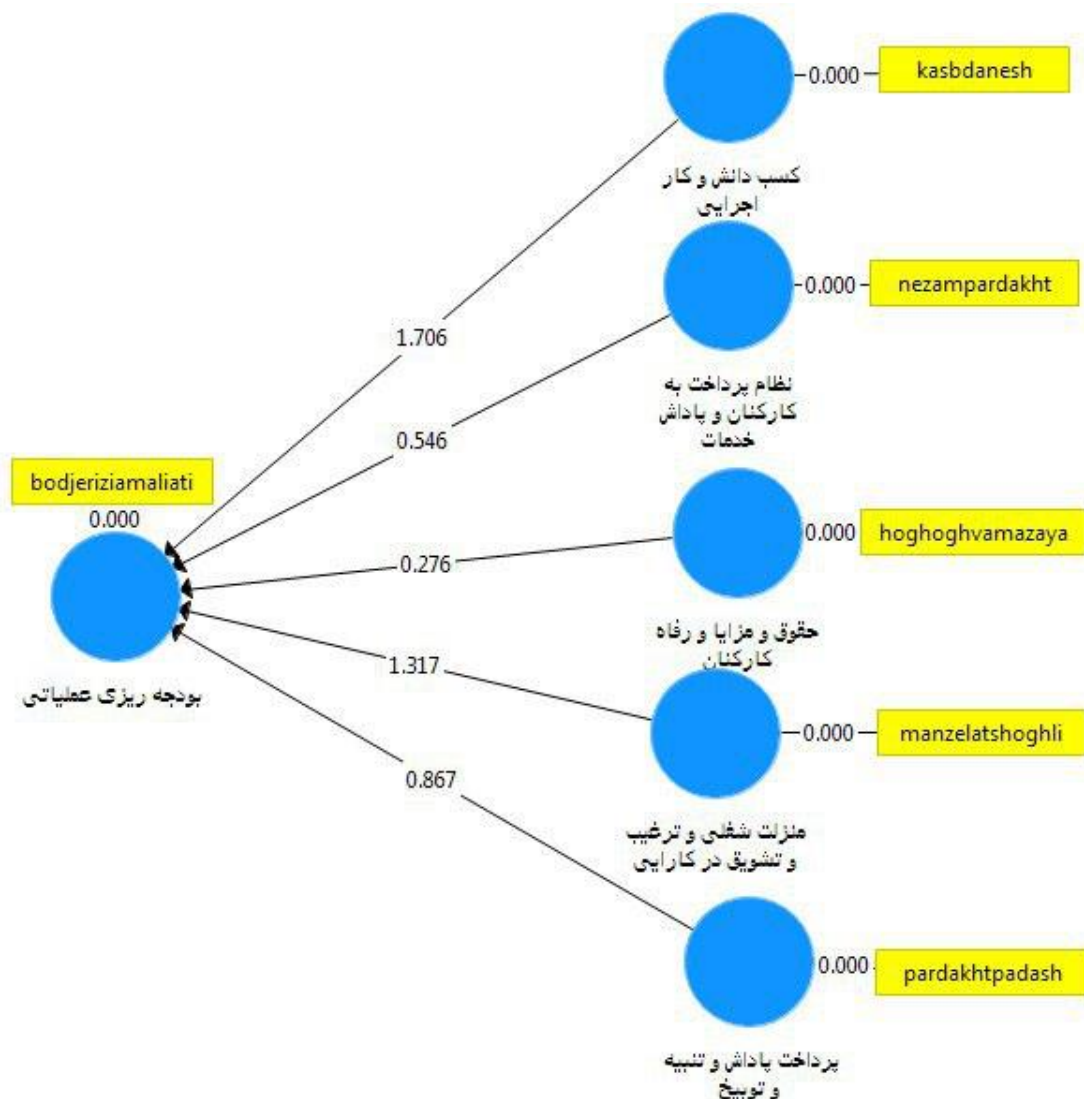
منبع: یافته های پژوهش

اعداد نوشته شده بر روی خطوط در شکل (۱) در واقع ضرایب بتای استاندارد شده در رگرسیون های کمترین مربعات معمولی است که همان ضرایب مسیر در مدل درونی PLS است. ضرایب مسیر باید از لحاظ علامت، بزرگی و معناداری مورد بررسی قرار گیرند. ضرایب مسیر مثبت نشان دهنده اثرات مثبت متغیرهای مستقل بر بودجه ریزی عملیاتی است، در صورتی که علامت منفی نشان دهنده اثرات منفی و معکوس متغیرهای مستقل بر بودجه ریزی عملیاتی است. از نظر بزرگی، ضریب تاثیر یک سازه بر سازه دیگر با افزایش تعداد مسیرهای غیر مستقیم کاهش می یابد.

ب- معناداری مسیرها و آزمون t

در مورد معناداری ضرایب مسیر باید t آماری محاسبه و معنی داری ضرایب مسیر مشخص گردد. این اعداد هرگاه بیشتر از ۱/۶ باشند، نشان دهنده اثر مثبت و معنادار در سطح ۵٪ هستند. اگر بین ۱/۶+ تا ۱/۶- باشند، بیانگر این است که اثر معناداری وجود ندارد و اگر کوچکتر از ۱/۶- باشند، نشان دهنده اثر منفی ولی معنادار هستند.

شکل (۲): معناداری مسیرها و مقدار t

منبع: یافته های پژوهش

همان گونه که در شکل (۲) مشخص است، کسب دانش و کار اجرایی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان با بزرگتر بودن ارزش t از عدد $1/6$ ، در سطح 5% معنی دار می باشد. نتایج گویای تاثیر گذاری بودجه ریزی عملیاتی بر ب دانش و کار اجرایی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان می باشد. نتایج فرضیه ها به شرح جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): نتیجه آزمون فرضیه ها

فرضیه اول	متغیر وابسته	متغیر مستقل	نوع رابطه	نتیجه
بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی	کسب دانش و کار اجرایی	بودجه ریزی عملیاتی	معکوس	تایید فرضیه
بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات	نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات	بودجه ریزی عملیاتی	-	رد فرضیه
بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان	حقوق و مزایا و رفاه کارکنان	بودجه ریزی عملیاتی	-	رد فرضیه
بودجه ریزی عملیاتی و پاداش و تنبیه و توبیخ	پاداش و تنبیه و توبیخ	بودجه ریزی عملیاتی	-	رد فرضیه
بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی	منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی	بودجه ریزی عملیاتی	مثبت	تایید فرضیه

بحث و نتیجه گیری و پیشنهادها

فرضیه اول پژوهش در صدد رسیدن به این هدف است که آیا بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؛ بنابراین فرض صفر را در راستای خلاف ادعا تعیین نموده و فرض مقابل را به صورت هدف تعیین شده بررسی می شود. به عبارتی فرضیه اول پژوهش بدین صورت است که عدم ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی به عنوان فرض صفر مد نظر قرار گرفته و وجود ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی به عنوان فرض مقابل در نظر گرفته شده است. فرضیه اول به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفته شده است:

فرضیه صفر (H_0): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه مقابل (H_1): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه فرضیه اول پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل معادله ساختاری نشان می دهد که ضریب معناداری مسیر (Z) از مقدار $1/96$ بیشتر است که حاکی از معنی دار بودن اثر بودجه ریزی عملیاتی در سطح اطمینان 95% بر کسب دانش و کار اجرایی می باشد. همچنین با توجه به ضریب متغیر بودجه ریزی عملیاتی که $0/138$ - می باشد، منجر به تایید

این فرضیه می شود و در نتیجه فرضیه اول پژوهش تایید می گردد. به عبارتی شواهد گویای اثر منفی بودجه ریزی عملیاتی بر کسب دانش و کار اجرایی می باشد. تفسیر این فرض از نظر آماری بدین صورت است که به ازای یک درصد تغییر در بودجه ریزی عملیاتی، ۰/۱۳۸ درصد کسب دانش و کار اجرایی کاهش می یابد. در نتیجه بین بودجه ریزی عملیاتی و کسب دانش و کار اجرایی ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم پژوهش در صدد رسیدن به این هدف است که آیا بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؛ بنابراین فرض صفر را در راستای ادعا تعیین نموده و فرض مقابل را به صورت هدف تعیین شده بررسی می شود. به عبارتی فرضیه دوم پژوهش بدین صورت است که عدم ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات به عنوان فرض صفر مد نظر قرار گرفته و وجود ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات به عنوان فرض مقابل در نظر گرفته شده است. فرضیه دوم به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفته شده است:

فرضیه صفر (H_0): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه مقابل (H_1): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه فرضیه دوم پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل معادله ساختاری نشان می دهد که ضریب معناداری مسیر (Z) از مقدار ۱/۹۶ کوچکتر است که حاکی از عدم معنی داری اثر بودجه ریزی عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵٪ بر نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات می باشد. در نتیجه بین بودجه ریزی عملیاتی و نظام پرداخت به کارکنان و پاداش خدمات ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه سوم پژوهش در صدد رسیدن به این هدف است که آیا بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؛ بنابراین فرض صفر را در راستای ادعا تعیین نموده و فرض مقابل را به صورت هدف تعیین شده بررسی می شود. به عبارتی فرضیه سوم پژوهش بدین صورت است که عدم ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان به عنوان فرض صفر مد نظر قرار گرفته و وجود ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان به عنوان فرض مقابل در نظر گرفته شده است. فرضیه سوم به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفته شده است:

فرضیه صفر (H_0): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه مقابل (H_1): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه فرضیه سوم پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل معادله ساختاری نشان می دهد که ضریب معناداری مسیر (Z) از مقدار ۱/۹۶ کوچکتر است که حاکی از عدم معنی داری اثر بودجه ریزی عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵٪ بر

حقوق و مزایا و رفاه کارکنان می باشد. در نتیجه بین بودجه ریزی عملیاتی و حقوق و مزایا و رفاه کارکنان ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه چهارم پژوهش در صدد رسیدن به این هدف است که آیا بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؛ بنابراین فرض صفر را در راستای خلاف ادعا تعیین نموده و فرض مقابل را به صورت هدف تعیین شده بررسی می شود. به عبارتی فرضیه چهارم پژوهش بدین صورت است که عدم ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی به عنوان فرض صفر مد نظر قرار گرفته و وجود ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی به عنوان فرض مقابل در نظر گرفته شده است. فرضیه چهارم به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفته شده است:

فرضیه صفر (H_0): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه مقابل (H_1): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه فرضیه چهارم پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل معادله ساختاری نشان می دهد که ضریب معناداری مسیر (Z) از مقدار ۱/۹۶ بیشتر است که حاکی از معنی دار بودن اثر بودجه ریزی عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵٪ بر منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی می باشد. همچنین با توجه به ضریب متغیر بودجه ریزی عملیاتی که ۰/۱۳۸ می باشد، منجر به تایید این فرضیه می شود و در نتیجه فرضیه چهارم پژوهش تایید می گردد. به عبارتی شواهد گویای اثر مثبت بودجه ریزی عملیاتی بر منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی می باشد. تفسیر این فرض از نظر آماری بدین صورت است که به ازای یک درصد تغییر در بودجه ریزی عملیاتی، ۰/۱۳۸ درصد منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی افزایش می یابد. در نتیجه بین بودجه ریزی عملیاتی و منزلت شغلی و ترغیب و تشویق در کارایی ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد.

فرضیه پنجم پژوهش در صدد رسیدن به این هدف است که آیا بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؛ بنابراین فرض صفر را در راستای خلاف ادعا تعیین نموده و فرض مقابل را به صورت هدف تعیین شده بررسی می شود. به عبارتی فرضیه پنجم پژوهش بدین صورت است که عدم ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ به عنوان فرض صفر مد نظر قرار گرفته و وجود ارتباط بین بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ به عنوان فرض مقابل در نظر گرفته شده است. فرضیه پنجم به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفته شده است:

فرضیه صفر (H_0): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ ارتباط معناداری وجود ندارد.

فرضیه مقابل (H_1): بین نقش بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توبیخ ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه فرضیه پنجم پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل معادله ساختاری نشان می‌دهد که ضریب معناداری مسیر (Z) از مقدار ۱/۹۶ کوچکتر است که حاکی از عدم معنی داری اثر بودجه ریزی عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵٪ بر پرداخت پاداش و تنبیه و توییح می‌باشد. در نتیجه بین بودجه ریزی عملیاتی و پرداخت پاداش و تنبیه و توییح ارتباط معناداری وجود ندارد.

منابع

بهشتی، محمد باقر، (۱۳۷۲)، "تاکسونومی عددی روشی برای گروه‌بندی و تعیین درجه و اهداف توسعه"، تبریز، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.

حاجی جباری علی‌رضا و سرآبادانی مهدی، (۱۳۸۷)، "راهنمای کاربردی ارزیابی عملکرد"، تهران، مرکز آموزش تحقیقات صنعتی.

گزارش "ارزیابی عملکرد"، (۱۳۸۷)، روایت ششم، دفتر نظارت مالی و بودجه، شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور.

گزارش "چشم‌انداز مطلوب شرکت‌های آب و فاضلاب"، روابط عمومی و امور بین الملل، شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور.

مهدوی، عبدالمحمد؛ ابراهیمی، محسن؛ موسویان، اکرم سادات؛ (۱۳۸۷). بررسی نقاط قوت و ضعف بودجه ریزی سنتی و عملیاتی در دستگاه‌های اجرایی استان کرمان. مجله توسعه اجتماعی. دوره دوم - شماره ۳ (۲۳) صفحه - از ۹۳ تا (۱۱۵).

Andrews, Matthew and Herb Hill, (2003). "The Impact of Traditional Budgeting Systems on the Effectiveness of Performance-Based Budgeting: A Different View Point on Recent Findings", International Journal of Public Administration, Vol. 26, No. 2.

Executive Office of the President / Office of Management and Budget, (2002). The President's Management Agenda, Fiscal Year 2002. Washington: OMB. GAO, (1999). Performance Budgeting: Initial Experiences

Under the Results Act in Linking Plans with Budgets. Mercer, (2002). performance budgeting for federal Agencies, International Business and Technology consultants, P.13.

Robinson and brumby, (2005). does performance budgeting work An Analytical review of the Empirical literature, IMF working paper, P.10.

World bank, (2003). public sector, performance budgeting beyond rhetoric, P.3.